

Өзекті ақпарат

№АР08855683 АБАЙ ІЛІМІН БІЛУДІҢ, ТҮСІНУДІҢ ЖӘНЕ ҚОЛДАНУДЫҢ ҒЫЛЫМИ НЕГІЗДЕРІ МЕН ТЕОРИЯЛЫҚ ТЕТІКТЕРІ

Ғылыми жетекшісі – Дадебаев Ж.Д.

Басым бағыттың атауы: Мәңгілік Ел» ғылыми негіздері (XXI ғасырдың білімі, гуманитарлық ғылымдар саласындағы іргелі және қолданбалы зерттеулер).

Мамандандырылған ғылыми бағыттың атауы: 6.3. Гуманитарлық ғылымдар саласындағы іргелі, қолданбалы, пәнаралық зерттеулер. 6.3.6. Абайтану. Қазіргі қоғамдық-гуманитарлық білім жүйесіндегі Абайдың шығармашылық мұрасы.

Жоба мақсаты: Абай ілімін білудің, түсінудің және қолданудың ғылыми негіздері мен теориялық тетіктерін анықтау

Жобаның басталатын және аяқталатын күні, орындалу мерзімі: 01.10.2020 ж. – 31.12.2022 ж. (27 ай).

Гранттық қаржыландыру сомасы: 2020 жылға – 4 000,0 мың тг.; 2021 жылға – 11 500,0 мың тг.; 2022 жылға – 11, 500,0 мың тг. Жалпы сомасы: 27 000,0 мың тг.

Өзектілігі мен жаңалығы: Ғылым әлемінде Абайдың өмірі, шығармашылық өмірбаяны, шығармашылығының жалпы мәселелері жайында айтылғанмен, Абай ілімін білудің, түсінудің және қолданудың ғылыми негіздері мен теориялық тетіктері абайтану ғылымында немесе пәнаралық зерттеу саласында осы күнге дейін қарастырылған емес. Қазақстан Республикасында Абайдың ілімі туралы бір шама ойлар қоры жинақталды.

Жоба жетекшісі 2015-2017 жылдары 3979/ГФ4 – «Абай (Ибраһим) Құнанбаевтың шығармашылық мұрасын пәнаралық зерттеу» жобасына жетекшілік жасап, пәнаралық зерттеу жұмыстарын жүргізді. Зерттеу нәтижелері негізінде «Абайтану. Таңдамалы еңбектер» сериялық басылымы 50 том болып жарық көрді, абайтану ғылымы бойынша ғалымдардың талай буынының тәжірибесіне, тарихи қалыптасқан ғылыми мектептер өндірген білімдерге негізделген дербес ғылыми-ақпараттық база жасалды. №АР08855683 «Абай ілімін білудің, түсінудің және қолданудың ғылыми негіздері мен теориялық тетіктері» жобасын орындауда аталған база басты зерттеу негізі қызметін атқарды және жаңа дерек көздерімен толықты.

«Абай ілімін білудің, түсінудің және қолданудың ғылыми негіздері мен теориялық тетіктері» тақырыбы іргелі және пәнаралық сипатымен ерекшеленеді. Әлемде және Қазақстан Республикасында оның аналогы, баламасы жоқ. Абай ілімі – қазіргі қоғамдық-гуманитарлық білім жүйесіндегі аса іргелі, тек деңгейіндегі құбылыс. Тек деңгейіндегі құбылыс ретінде Абай ілімінің құрамдас бөлімдерін, негіздерін, категорияларын анықтау, Абай ілімін білудің, түсінудің және қолданудың ғылыми негізі мен теориялық

тетіктерін жасау – аса маңызды және өзекті іргелі әрі пәнаралық ғылыми мәселе. Бұл бағытта арнайы ғылыми зерттеу жұмыстарын жүргізу өтінім берушінің жобасында алғаш рет қолға алынып отыр.

Маңызы: 1) жоба нәтижелері абайтану саласында инновациялық білімнің өндірілуіне қол жеткізеді; 2) жоба бойынша абайтану саласында қол жеткен инновациялық білім Абай ілімін білуге, түсінуге және қолдануға қажетті жағдайдың жасалуына негіз болады; 3) Абай ілімін білуге, түсінуге және қолдануға қажетті жағдайдың жасалуы Қазақстан Республикасының рухани және зияткерлік әлеуетінің дамуы мен артуына жаңа серпін береді. Абай ілімін, оның өзегіндегі әлеуметтік нормаларды білудің, түсінудің және қоғамдық өмірдің барлық салалары мен деңгейлерінде қолданудың ғылыми негіздері мен теориялық тетіктерін жасау Қазақстанның ғылымы мен білімі саласында бұрын-соңды болмаған жаңа, инновациялық білімнің өндірілуіне алып келеді.

Күтілетін нәтижелер: Абай ілімін білудің, түсінудің және қолданудың ғылыми негіздері мен теориялық тетіктерін зерттеудің қағидалары анықталады. Абай ілімінің құрамдас бөлімдерінің құрылым-жүйесі мен негіздері пайымдалады. Абай ілімінің басты категориялары, олардың мазмұны, өзара байланыстары жүйеленеді. Қоғамдық-әлеуметтік қарым-қатынастың барлық салалары мен деңгейлері үшін Абай ілімін білудің, түсінудің және қолданудың ғылыми негіздері ашылады. Абай ілімінің өлшеу құралы сарапталады, оның құрылымы анықталады, ғылыми сипаттамасы беріледі. Абай ілімінің, Абай ілімін білудің, түсінудің және қолданудың мағыналық-құрылымдық модельдерінің жүйесі жасалады. Абай ілімін білудің, түсінудің және қолданудың ғылыми-әдістемелік тетіктері жасалады.

Күтілетін нәтижелердің өлшемді көрсеткіштері:

1) Концепция (теориялық, методологиялық ұстанымдар, қағидалар) 1 (бір); 2) 1 (бірінші) не 2 (екінші) не 3 (үшінші) квартильдерге кіретін, Web of Science халықаралық деректер базасымен индекстелетін рецензияланатын ғылыми басылымда немесе Social Science Citation Index немесе Arts and Humanities Citation Index базасына кіретін немесе Scopus базасында cite Score бойынша кемінде 35 (отыз бес) процентиль бар 1 (бір) мақала немесе шолу; 3) рецензияланатын шетелдік немесе БҒСҚК ұсынған отандық басылымдарда нөлдік емес импакт-факторы бар кемінде 3 (үш) мақала немесе шолу; 4) отандық баспада кемінде 1 (бір) монография; 5) отандық баспада кемінде 2 (екі) мақалалар жинағы; 6) отандық баспада кемінде 4 (төрт) оқу құралы; 7) конференция материалдарының жинағы кемінде 1 (бір); 8) авторлық куәлік 1 (бір); 9) теориялық модель 1 (бір); 10) ғылыми-әдістемелік база 1 (бір).

Қолданылу нысандары: тәрбие, білім беру ісінің барлық деңгейлері; қоғамдық-гуманитарлық ғылым жүйесі; пәнаралық зерттеулер; әдебиеттану ғылымы; абайтану ғылымы; тіл білімі; оқыту теориясы мен методологиясы; мемлекеттік басқару, отбасы институттары.

Қолданысқа енгізу мүмкіншіліктері: Абай ілімін білудің және қолданудың ғылыми негіздері мен теориялық тетіктері - іргелі және пәнаралық зерттеу

нысаны. Оны жүзеге асырудың күтілетін нәтижелер мақалалар, монография, кітаптар, оқу құралдары, тұжырымдамалар, әдіс, тәсіл, модель, ғылыми-ақпараттық база түрінде құжатталады деп күтіледі. Сонымен қатар мына жайды атап өту қажет деп білеміз: Абай ілімін білудің, түсінудің және қолданудың ғылыми-теориялық негіздері мен тетіктерін жасау – технологияның негізін жасау. Ол - Абай ілімін білудің, түсіну мен қолданудың ғылыми-теориялық тұрғыда негізделген технологиясы. Ол да тиісті тәртіпте құжатталады деп күтіледі. Жобаның тақырыбында кездесетін «қолдану» сөзіне қарап, оны қолданбалы сипатта екен деп ойлап қалуға болмайды. Бірақ оны қолданудың әлеуметтік маңызы зор. Зерттеу нәтижелерін оқу процесіне жаңа оқу пәні ретінде енгізу көзделеді.

Жоба жетекшісінің басшылығымен және тікелей қатысуымен дайындалған және көпшіліктің пайдалануына ұсынылған абайтану ғылымының ғылыми-ақпараттық базасының негізі қазақ, орыс, ағылшын тілдеріндегі ақпараттарды қамтиды. Абай ілімін білудің және қолданудың ғылыми негіздері мен теориялық тетіктерін жасауға қажетті дерек көздері осында жинақталған. Олардың қатарында бұған дейін дайындалып, жарияланған «Абайтану, Таңдамалы еңбектер» сериялық басылымының 50 томы, он томдық «Абайтану антологиясы» бар. Бұлар - зерттеу нәтижелерін өндіріске енгізудің, қолданудың басты көрсеткіші. Алдағы уақытта зерттеу нәтижелерін тәрбие, білім беру деңгейлерінің бәрінде қолданудың негіздері мен тетіктері жасалады деп күтіледі.

Зерттеу нәтижелерінің мүдделі тұтынушылар, ғылыми қауым және көпшілік арасында кеңінен таралуы мынадай құралдар арқылы жүзеге асырылады:

а) жазбаша коммуникация құралдары: монографиялар; оқу құралдары; ұжымдық монографиялардың, оқу құралдарының бөлімдері, тараулары; ғылыми мақалалар; ғылыми мақалалар жинақтары; конференциялардың, симпозиумдардың, дөңгелек үстелдер мен семинарлардың материалдары; "Абайтану. Таңдамалы еңбектер" сериялық басылымы; "Абай институтының еңбектері" сериялық басылымы; Абай институтының веб-сайты <http://abai.kaznu.kz/>; зерттеу нәтижелері негізінде дайындалған және тәрбие, білім берудің барлық деңгейлері мен қоғамдық өмірдің барлық салаларына арналған құралдар мен оқу құралдары.

ә) ауызша коммуникация құралдары: конференциялардағы, семинарлардағы, симпозиумдардағы баяндамалар, сөздер, хабарламалар, пікір алмасулар; жоба нәтижелері негізінде дайындалған және оқылған лекциялар мен бейне лекциялар.

Тұтынушылар: а) пән деңгейінде ғылыми жұмыстар жүргізетін зерттеушілер; ә) пәнаралық деңгейде ғылыми жұмыстар жүргізетін зерттеушілер; б) мәдениетаралық деңгейде ғылыми жұмыстар жүргізетін зерттеушілер; в) кәсіби қызметі зерттеу нәтижелерін мамандар даярлау ісінде пайдалануға дайындаумен байланысты мамандар; г) тұтынушылардың бөлек бір тобын оқушылар, студенттер, магистранттар, докторанттар, ғалымдар, сондай-ақ отбасы институты, ата-аналар құрайды. Зерттеу нәтижелерін

қолдану тәрбие, білім беру ісінің барлық деңгейлері мен қоғамдық өмірдің барлық салаларында пайдалы, игілікті болмақ.

Жобаны бәсекелестік қабілеті мен коммерциализациялануы: Әлемде және Қазақстан Республикасында жобаның аналогы, баламасы жоқ. Зерттеу нәтижелері дидактикалық қағидалар, оқу мақсаттарына қол жеткізу үдерісіндегі танымдық ойлау деңгейлерінің иерархиялық жүйесі, Абай таксономиясы, дидактикалық өлшеу құралдары, оқу кітаптары түрінде дайындалады. Олар коммерциализациялау нысандары қатарына жатпайды, олар тәрбие, білім беру ісінің барлық деңгейлерінде пайдалануға ұсынылады. Зерттеу нәтижелерінің сапалық артықшылықтары бар.

Қорғау құжаттары: авторлық куәлік № 16745, 2021 жылғы «19» сәуір. «Абай ілімін білу, түсіну және қолдану тұжырымдамасы».

Өндіріспен және бизнеспен келісім-шарттардың болуы: Гранттық қаржыландыру бойынша № 343 келісім-шарт («25» қараша 2020 ж.). Тапсырыс беруші – ҚР Білім және ғылым министрлігі Ғылым комитеті. Орындаушы – әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

Инвестиция сомасы: 27 000, 0 мың тг.

Байланыс мәліметтері: dadebaev48@gmail.com